

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMANIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 286.

Nr. 2369/1907.

IOAN

din îndurarea lui Dumnezeu dreptcredinciosul Episcop al Aradului, Orăzii-Mari, Ienopolei și al Hălmașului, precum și al părților adnexate din Banatul-Timișan.

Iubitului cler și popor și iubiților deputați ai Sinodului nostru eparhial: dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul Nostru Iisus Hristos!

Cu provocare la §§-ii 89 și 90 din Statutul-Organic convocăm Sinodul nostru eparhial ordinar al diecezei Aradului-la biserica Noastră catedrală de aici pe *Dumineca Tomii, adică pe 29 Aprilie (12 Mai) a. c.* oarele 9 dimineața, în care zi, după săvârșirea serviciului divin, va urmă deschiderea Sinodului în sala mare a seminarului diecezan.

Ceeace se aduce la cunoștiuța tuturor P. O. D. deputați spre știre și orientare.

Arad, la 17/30 Aprilie 1907.

Al tuturor de binevoitor:

Ioan J. Papp m. p.

Episcopul Aradului.

Notă: Îndatorați prin concluzul Nr. 44 al Sinodului eparhial din 1901 aducem la cunoștiuța D-nilor deputați sinodali, că nici un concediu nu se acordă fără de convenita motivare și dovadă a cererei de concediu, urmând a se procede în caz contrar întru toate conform ultimelor dispozițiuni din §. 59 al Regulamentului afacerilor interne.

Nr. 2086/1907.

IOAN

DIN ÎNDURAREA LUI DUMNEZEU DREPTCREDINCIOSUL EPISCOP AL ARADULUI, ORĂZII-MARI, IENOPOLEI ȘI AL HALMAGIULUI, PRECUM ȘI AL PĂRȚILOR ADNEXATE DIN BANATUL-TIMIȘAN.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă!

„Învierea Te Hristoasă mântuitorule, îngerii o laudă în ceriuri și pe noi pe pământ ne încredințește, cu inimă curată să Te mărim».

Stihoavna glasului 6.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Precum în anii trecuți astfel și acum, folosind prilejul acestor sfinte sărbători, așezate de biserica creștină întru pomenirea prealuminății învierii a Domnului și mântuitorului nostru Iisus Hristos, vin iarăși cu duhul meu în mijlocul vostru, pentru-ca împreună prăznuind, să ne mângăiem și veselim creștinește și cugetând și la viața și la starea noastră de astăzi, din cele ce vedem că se petrec în lume, să luăm îndemn de a ne întări tot mai mult credința în Dumnezeu, de a spori tot mai mult în faptele dragostei, ca astfel să putem avea parte de darul și mângăierea nădejdei creștine.

Iubiților creștini și fii sufletești!

Este un lucru cunoscut în toată lumea, că dintre toate sărbătorile bisericii creștine nu au fost nici una, carea părinții, moșii și strămoșii noștri să o fi prăznuit cu mai multă bucurie și mângăiere sufletească de cum au prăznuit aceasta sărbătoare a Paștilor; cunoscut lucru este și acela, că dintre toate sărbătorile noastre de peste an nu este nici una, care creștinul cu frică lui Dumnezeu, — fie avut ori sărac, fie tinăr ori bătrân, fie bărbat ori femeie, — să o aștepte cu mai mare dor și sete, și să o prăznuiască cu mai multă evlavie și mângăiere creștinească, de cum așteaptă și prăznuiește acest praznic

al prealuminății învierii a Domnului, întru bucuria căreia, nu numai firea omenească capătă putere de viață nouă, dar și câmpiile și pădurile, văile și dealurile precum și toți pomii și arborii de o potrivă, până chiar și spinele îmbracă haină de sărbătoare, plină cu verdeață și flori, prin cari laudă pe Domnul întocmai, precum noi credincioșii îl laudăm și-l mărim cântându-i: „*Învierea Ta Hristoase Mântuitorule, îngerii o laudă în ceriuri, și pe noi pe pământ ne învrednicește, cu inimă curată să Te mărim*“.

Pentru ca să înțelegem motivul și îndemnul bucuriei prealuminății învierii a Domnului și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, trebuie să ne cugetăm și la sfintele Lui patimi, la loviturile fără milă, la chinurile cele amare, și la moartea de bună voie răbdată pentru noi și pentru a noastră mântuire, începând din ceasul, când Iuda, spurcatul învățcel l'a vândut și tradat, până în cîiasul, când i-s'a luat viața lui de pe pământ și însuși a zis: „*Săvârșitu-s'au*“ și când apoi *plecându-și capul și-a dat sufletul*,¹⁾ și când după mărturisirea sfintelor Scripturi, toată natura s'a schimba la față, și a îmbrăcat haina de jale; când însuși soarele s'a întunecat și pământul s'a cutremurat neputând răbdă hula și batjocura, ce cărturarii și fariseii veacului aceuia au pus pe învățătorul și Mântuitorul lumii, adevărat pre acela, care în toată viața sa de pe pământ numai și numai bine a făcut omenimei.

Văzând astfel, cât de nemulțămitoare este lumea față de binefăcătorul ei; văzând că întreaga ființă omenească a lui Hristos era hulită și batjocorită în chipul cel mai păgânesc; văzându-i capul încununat cu spini, fața pângărită cu scuipat, fălcile acoperite cu palme, gura umplută cu oțet amestecat cu fiere, urechile pline cu hule și batjocuri ne mai auzite; văzându-i spatele chinuite cu lovituri de sbiciuri, închieturile lui pironite cu cuie, coasta lui împunsă cu sulița, iar în dreapta Lui o trestie spre și mai mare batjocură a dumnezeirii sale; mai cugetând, apoi că hula și batjocura n'au încetat nici după răstignire și moarte ci, cu cât era mai mare durerea și întristarea poporului credincios pentru suferințele Domnului și învățătorului său; cu cât era mai mare jelea și suspinul Preacuratei fecioare pentru hula, restignirea, moartea și îngroparea preadulcelui ei fiu, cu atâta mai mare era bucuria și veselia poporului celui fără de lege, — nu este nici o mirare de ceea ce ne spune sfânta Scriptură, că toată natura s'a schimbat la față și că pământul s'a cutremurat, ci mirarea a fost, că pământul nu s'a resbunat asupra călcătorilor de lege, ca să-i

înghită și să iee de pe pământ viața lor, precum au luat ei a mântuitorului Hristos.

Și aceasta le-ar fi și fost sfârșitul, dacă Dumnezeu ar fi lăsat după modul de gândire și după firea și voința oamenilor mârniți de durere și aprinși de mânie pentru hula adusă fiului lui Dumnezeu.

Dumnezeu însă, care vede și inimile și rărunchii, văzând sguduirea și cutremurul pământului și cunoscând, că poporul întristat și îndurerat pentru patimile și suferințele mântuitorului lumii, strigă după respaltă, și voește să aducă o astfel de judecată asupra călcătorilor de lege, că fiecare dintre ei să deie dinte pentru dinte, ochiu pentru ochiu, adevărat păcatul restignirii lui Hristos să-l plătească fiecare cu viața sa: nu numai n'a dat pământului și oamenilor de pe pământ vreme (răgaz) pentru o asemenea judecată, ci întru nemărginita sa înțelepciune a dat glas de liniște și mângâiere la înțelesul tuturor cu cuvintele: „*A mea este respălătirea și eu voi respălăti*“²⁾. Ceeace atâta înseamnă: Nu judecați voi oamenii, căci Domnul va judeca pre poporul său. Nu judecați voi oamenii, căci nu este dreptul vostru de judecată pentru nedreptatea făcută fiului lui Dumnezeu, lăsați toată respălătirea în mâna Domnului, al căruia este pământul și zidirea, lumea și toate câte i-l stăpânesc pre el.

Da, bunul Dumnezeu n'a lăsat pământului și oamenilor de pe pământ să judece faptele cărturariilor și farizeilor veacului aceuia, și n'a lăsat aceasta nu numai pentru ca să nu cază și ei în păcatul judecării nedrepte, dar nu le-a dat dreptul de judecată pentru aceea, pentru că nici *însuși fiul său unul născut, Domnul nostru Iisus Hristos, n'a fost trimis în lume să judece lumea, ci să se mântuiască lumea prin el*.³⁾

Bunul Dumnezeu n'a dat pământului și oamenilor drept de judecată și răspălătire pentru aceea, pentru că a voit să pună la probă credința lor cum a pus și a dreptului lov și cum pune la probă și credința și dragostea noastră creștinească; dar nu le-a dat drept de judecată nici pentru aceea, pentru că astfel să-i facă să înțeleagă cuvintele Mântuitorului Hristos spuse lui Pilat: *N'ai avea tu nici o putere asupra mea, dacă nu fi s'ar fi dat fie de sus*⁴⁾; să-i facă pe toți să înțeleagă că însuși Dumnezeu a dat pe Fiul său *jerfă rescumpărării*, după cum ne încredințăm și din cuvintele s. evanghelii: „*că într'atâta a iubit Dumnezeu lumea, cât și pe unul născut fiul său l'a dat, ca tot cel ce va crede într'însul să nu piară, ci să aibă viață de veci*.“⁵⁾

¹⁾ Evrei 10. 30.

²⁾ Ioan cap. 3. v. 17.

³⁾ Ioan, cap. 19. v. 11.

⁴⁾ Ioan, cap. 3. v. 16.

⁵⁾ Ioan c. 19. v. 30.

Și dacă veți cugeta acum la cele întâmplăte, cum adecă pământul și omenimea ascultând glasul Domnului s'au liniștit și au așteptat cu blândeală răsplătirea făgăduinței; dacă veți cugeta că acea răsplătire nici n'a întârziat, pentru că Hristos biruind puterea morții și rumpând pecetea mormântului, a treia zi a înviat ca un Dumnezeu, — tot creștinul cu frica lui Dumnezeu trebuie să creadă în adevărul cuvintelor sfintei Scripturi, cari fericesc pre cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc, adecă îl împlinesc pe dânsul.

Și într-un adevăr putem zice: „*fericiți cei ce aud cuvântul lui Dumnezeu și-l păzesc adecă îl împlinesc pe dânsul*“⁶⁾. Ferice de tine pământule și de tine lume credincioasă din timpul răstignirii mântuitorului Hristos, pentru că ascultarea ta de cuvântul Domnului; așteptarea ta după răsplătirea Domnului, nădejdea și răbdarea ta n'a fost zădarnică, precum n'a fost și nu este zădarnică a nici unui creștin, care crede și nădăjduște în Dumnezeu.

N'a fost zădarnică răbdarea și ascultarea voastră, pentru că iată după credința și nădejdea pusă în Dumnezeu, întristarea și mahnirea voastră s'a șters pentru totdeauna, iar lacrimile și suspinele de durere ale Preacuratei fecioare s'au schimbat în lacrimi de bucurie. Iată voaună v'a fost dat să auziți cu urechile când ingerul, cel ce stătea la mormânt, a zis purtătoarelor de mir: „*vremea tânguirii a încetat, nu plângeți, ci apostolilor spuneți învierea*“.

Voaună vi s'a dat de sus, să vedeți cu ochii voștri trupești piatra resturnată de pe mormânt și pe însuș Domnul și mântuitorul nostru Iisus Hristos sculat din morți, cu semnele piroanelor dela mâni și picioare și cu semnul sulitei în sfânta lui coastă; dar fericiți suntem și noi cei de astăzi, cărora prin sfinții evangheliști, apostoli și învățăcei ai Domnului ni s'a păstrat credința, aceasta sfântă moștenire, moștenirea de a vedea cu ochii inimii și ai credinței noastre prealuminata înviere a Domnului, carea este nu numai biruința dreptății dumnezeiești asupra nedreptății omenești, este nu numai biruința adevărului asupra hulei și a minciunei, dar este și biruința vieții asupra morții; este o primăvară a vieții sufletești, carea ne îndreptățește la *nădejdea binelui*, la acest rod al credinței, de care creștinul are lipsă în toate zilele vieții sale, dar îndeosebi atunci, când dragostea lui de biserică și neam este pusă la grele probe, cum este pusă astăzi dragostea noastră către biserică străbună și către așezămintele ei, de care se ține și școala confesională, ca fundament al luminării și deșteptării neamului.

⁶⁾ Luca, c. 10. v. 2.

Pentru a avea aceasta *nădejde a binelui* și a *mângăerii creștinești* între toate împrejurările vieții, trebuie să ne dăm samă de un lucru și adecă, că în lume *toate se întâmplă cu voia lui Dumnezeu*, și tocmai de aceea, în zile de bucurie, cași cea de astăzi, să ne dăm samă, că pe pământ nu este desfătare fără ca să fie împreună și cu grije; trebuie să ne dăm samă, că pentru a avea nădejdea binelui nu este destul numai a crede cu inima, ci trebuie să avem întru *prisosință și dragoste* către Dumnezeu și către noi înșine, și aceasta să o arătăm nu numai cu buzele ci și cu faptele, și nu numai prin păzirea poruncilor și a legilor ci chiar și prin jertfa de bună voie, după pilda Mântuitorului Hristos, care nu numai a împlinit voia Tatălui, nu numai a luminat și învățat lumea; nu numai a dat orbilor vedere și leproșilor curățire; nu numai a tămăduit toată boala și toată neputința dintre oameni, dar prin suferințele și jertfirea sa de bună voie pentru mântuirea neamului omenesc, ne-a dat pildă vie, că dragostea cere jertfă, și unde *lipsește jertfa*, nu este *dragoste deplină*.

Când e vorba de jertfă, aduceți-vă aminte de cuvintele sf. Apostol Pavel, care ne arată, că: „*Celce samănă întru scumpete, întru scumpete va și seceră, iară celce samănă întru binecuvântare (prisosință), întru binecuvântare va și seceră*“⁷⁾.

După toate aceste, precum în pastoralele mele de mai nainte, vă îndem și zic și acum; iubiți biserică ca cea mai sfântă moștenire, cercetați-o cu sârguință în Dumineci și sărbători ca și pre o maică adevărată, pentru că biserică a fost scutul și ocrotitoarea părinților, moșilor și a strămoșilor noștri și este ea scutul și limanul mântuirii noastre și astăzi; sprijiniți școala confesională din toate puterile voastre, cu toată dragostea și căldura inimii creștine; feriți-vă de certe (sfezi) și neînțelegeri; feriți-vă de a judecă lucrurile când inima voastră e aprinsă de mânie, ori este mahnită de vre-o durere.

Când vi se pare că cineva v'a supărat ori v'a făcut vre-o nedreptate, ascultați sfatul sfântului Apostol că, *dacă vă și mâniați unul pe altul, să nu păcătuiți, soarele să nu apună întru mânia voastră. Fiți unul către altul buni și milostivi, iertând unul altuia greșelele, precum și Dumnezeu v'au iertat voaună întru Hristos*.⁸⁾

De încheiere rog pe bunul Dumnezeu să binecuvinteze casele și familiile voastre, pe tinerii și pe bătrânii voștri cu pace și sănătate; brațelor voastre să le deie putere de lucru, și lucrului vostru spor; să binecuvinteze holdele voastre cu rod, lucrurile și întreprinderile voastre

⁷⁾ Corinteni cap. 9. v. 16.

⁸⁾ Efeseni cap. 24. v. 32.

cu spor spre îndeplinirea trebuințelor vieții voastre creștinești, și să vă învrednicească a petrece cu bine și a ajunge cu sănătate și bucurie încă la mulți ani aceste sfinte sărbători. Amin.

Arad, la sfintele sărbători ale Învierii Domnului din anul 1907.

Al vostru tuturor

de binevoitor

Ioan I. Papp
Episcopul Aradului.

Nr. 2187/1907.

CIRCULAR

cătră toate oficiile protoprezviterale și parohiale din dieceza gr.-or. română a Aradului.

În institutul de creștere a orbilor din Budapesta, se primește gratuit pe anul 1907/8 și un copil orb (fată ori băiat) de confesiunea gr.-or. Copilul nu poate fi mai în vârstă de 8—10 ani. Petițiunea este a se adresa până în 15 Mai n. a. e. cătră direcțiunea institutului (A vakok budapesti országos kir. nevelő, — és tápintézetének igazgatósága — Budapest, VII ker. István út 95), de unde la cerere se primesc gratuit tipăriturile de lipsă.

Onorata preoțime va face aceasta cunoscut celor interesanți.

Arad, la 17/30 Aprilie 1907.

Ioan I. Papp,
Episcop.

Nr. 2272/907.

Aviz.

Candidații de învățători, cari vor să se supună examenului de calificare învățătorescă cu finea anului școlar curent, să avizează a-și trimite *deadreptal* Direcțiunii seminariale, până la 13/26 Mai a. c. petițiunile ajustate cu următoarele documente:

a) extras de bolez;

b) testimoniu despre studiile anterioare;

c) taxa examenului stabilită prin §-ul 125 din Statutul-Organic, precum și taxa de 10 respective 30 cor., stabilită în §-ul 35 al Regulamentului congresual ultim pentru examinarea candidaților de calificare învățătorescă. Taxele să vor depune înainte de examen.

d) Candidații, cari funcționează deja ca învățători, vor avea să prezinte și atestat de serviciu estradat de inspectorul nostru școlar, iar dacă nu a fost în funcțiune învățătorescă, atestat despre ocupațiunea ce a avut-o și despre conduită.

Cererile intrate peste termenul indicat mai sus, precum și cele neadjustate conform celor prescrise nu se vor lua în socotintă.

Termenul examenului se publică mai jos, tot în organul oficios al diecezei,

Arad, la 12/25 Aprilie 1907.

Ioan I. Papp,
Episcop.

Programul examenelor

în anul școl. 1906/7 la institutul ped.-teol. gr. or. român din Arad.

- 7/30 Maiu Luni, dela 8—12 ore c. IV ped. Rel. Cant. și tipic.
8/21 Maiu Marți, dela 8—12 ore c. IV ped. Toate obiectele de învățământ.
9/22 Maiu Mercuri, dela 8—12 ore c. IV ped. privatști.
14/27 Maiu Luni, dela 8—11 ore c. IV ped. Scripturistică din pedagogie
15/28 Maiu Marți, dela 8—12 ore c. IV ped. Scripturistică din l. maghiară.
16/29 Maiu Mercuri dela 8—11 ore c. IV ped. Scripturistică din geometrie.
16/29 Maiu Mercuri dela 11—12 ore c. IV ped. Scripturistică din caligrafie.
17/30 Maiu Joi dela 8—12 ore c. IV ped. Scripturistică din științe naturale.
18/31 Maiu Vineri, dela 8—12 oare c. IV ped. Desemn. 26 Maiu (8 Iunie) Sâmbătă: Sistarea prelegerilor
28 Maiu (10 Iunie), Luni dela 8—12 ore c. I—III teol. Cant, tipic
9 Maiu (11 Iunie) Marți dela 8—12 ore c. I—III ped. Cant, tipic.
30 Maiu (12 Iunie), Mercuri dela 8—12 ore Preparații privatști.
1/14 Iunie Vineri, 8—12 ore teologii privatști.
2/15 Iunie, Sâmbătă dela 8—12 ore c. I teol. și ped. toate obiectele.
4/17 Iunie, Luni dela 8—12 ore c. II teol. și ped. toate obiectele.
5/18 Iunie, Marți dela 8—12 ore c. III. teol. și ped. toate obiectele.
6/19 Iunie, Mercuri Conferință de clasificare.
7/20 Iunie, Joi—15/28 Iunie, Vineri Examen de calificare învățătorescă.
11/24 Iunie, Luni: Te-Deum
16/29 Iunie, Sâmbătă: Examen la școala de aplicațiune.

Nr. 2232 Plen.
1907.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protoprezviter în tractul **Buteni** cu parohia centrală Buteni, devenit vacant prin strămutarea protoprezviterului Ioan Georgia de protopop la Ienopolea, pe baza concluzului luat de concernentul comitet protoprezviteral la 17/30 Martie a. c. se escrie concurs cu termen de **30 zile**, computate dela ziua ce

urmează după prima publicare în organul oficial »Biserica și Școala«.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

I din parohia centrală:

a) Uzufuctul unui intravilan gol și al unei sesiuni de pământ estravilan, aparținătoare parohiei protopopești.

b) Birul și ștolele îndatinate din parohia protopopească.

c) Întregirea dotației din vistieria statului conform legii

II din protoprezviterat:

a) Retribuțiunea dela dieceză pentru ședulele dela cununii și pentru inspecțiunea școlară, după cum va statorî sinodul eparhial.

b) Birul protopopesesc, câte 10 cor. dela fiecare parohie.

c) Competința pentru vizitarea canonică și revidierea socoților, conform concluzelor sinodului eparhial.

d) Paușai pentru acoperirea speselor cancelariei protopopești conform concluzului sinodului eparhial.

Toate dările și sarcinile după sesia și venitele sale, le va suportă alegândul protoprezviter.

Aspiranții la acest post se avizează a-și subșterne, în termenul indicat, la subscrisul Cousistor recursele instruite cu documentele despre cvalificațiunea normată prin §. 53 din Statutul Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888, și anume: cu documentul că au cvalificațiunea prescrisă în Regulamentul pentru aspiranții la parohii de **clasa primă**, cu atestat de maturitate, cu atestat că au împlinit cel puțin 5 (cinci) ani în serviciu bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul și diligența lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc ori școlar.

Arad, din ședința Consistorului plenar, ținută la 10/23 Aprilie 1907.

Ioan I. Papp

Episcopul Aradului.

Reflesiuni asupra recenziunii

„Curs practic de Limba română“

de

Iuliu Vuia.

În Nr.ii 8, 11, 13 și 14 a apărut subinițialele P. F. D. o recenziune asupra manualului meu cu titlul de mai sus.

Conziderând indolența bărbaților nostri, chemați a da mișcării literaturii noastre didactice un impuls, nu pot decât să salut cu bucurie interesul sporadic, ce

se manifestă cu *bunăcredință* de a îndrepta aceea ce bărbații nostri de școală, conscienți de viitorul neamului, după puteri și împrejurări *edifică*.

Pedagogii cari au urmat cu atențiune desvoltarea diverselor metoade și special radicala reformă introdusă la propunerea limbii române, carea az grație vederilor mai largi ale bărbaților de școală, nu se mai restrânge la memorizarea *secilor regule*, ci prin *exerciții gradate de stil și ortografie*, tinde a realiza scopul sublim al limbii, ca băiatul să fie capabil a vorbi și scrie într'o limbă și formă corectă.

În reazumat, studiul limbii a rămas mult timp sinonim cu studiul sec al gramaticii.

Az altele sunt aspirațiunile bărbaților și ale școlii moderne; băieții trebuie să înțeleagă limba, să știe vorbi și scrie corect.

Premițând aceste, fiecare va admite, că foarte greu este rolul autorului, carele și-a impus a da învățământului limbii o direcție nouă și a completă de așa cursul de limba română, ca acela să cuprindă totul: etimologie, sintaxă, ortografie, stil și literatură.

Anonimul D. recenzent, în introducerea recenziunii sale, însuși constată marea idee de carea am fost condus în scrierea cursului meu de limba română, „din care să se poată învăța, nu *regule moarte*, ci scrierea, cetirea și vorbirea corectă a limbii materne“.

Când nu-mi arog meritul de a fi produs ceva *desăvârșit*, fie-mi permis în acelaș timp a constată, că încă nu mi s'a dat se văd o carte didactică, eșită în prima ediție, care se *corăspundă întru toate*.

În ale școlii mergem tot progresând și ameliorând.

Și nici pe un teren nu se potrivește întru atât maxima: „Multe căi conduc la Roma“, ca tocmai pe terenul didacticei. Treptat, treptat vom nizu a luă căi și direcțiuni mai corăspunzătoare, reducând și simplificând regulele; căci nouă „Nu ne trebuie gramatică de vorbe, ci gramatică *de idei*; gramaticile de vorbe sunt *plăgile educațiunii*“ zice cu drept cuvânt Girarden.

Admit arondarea mai corăspunzătoare a materiei primului an, precum și simplificarea definițiunilor atinse de dl recenzent; nu pot înse admite abaterea dela planul de învățământ, contemplată.

Eu, carele am luat asupra-mi greaua sarcină a scrie toate manualele pentru cursul primar și carele muncind în școală un pătrar de veac, am chibzuit zi și noapte asupra materiei de învățământ, însu-mi recunosc, că „cercul de vederi azi e cu mult mai larg, decât atunci când s'a scris planul“, ba zic mai mult, planul nostru are *esențiale defecte*, dar cu toate aceste, noi autorii am făcut trista experiență, că nu avem libertatea de a face abateri dela plan, nici chiar când acelea ar garanta învățământului un succes mai bun.

Schimbările făcute de mine, sunt numai privitor la arondarea materiei între clase, din plan nu am omis nimic.

Omiterea cazurilor nu o pot aproba, atât pe motivele invocate de dl recenzent, cât mai ales pentru faptul că avem absolută necesitate de ele la propunerea limbii maghiare.

Ca bărbat de școală, înțeleg bunele intenții ale dlui recenzent și în ce privește prescurtarea materiei privitor la felul propozițiilor (afirmative, negative), ceea ce eu am făcut la exercițiul ortografic pag. 6.

Gât timp însă planul e în vigoare, nu putem expune învățătoria șicanilor unor superiori cu vederi, pedagogice nu așa de largi.

Pentru că am tratat deosebit temele din etimologie de cele din sintaxă și ortografie, cred că nu e justificată imputarea, că am împărțit gramatica în etimologie, sintaxă, ortografie etc.

Mi se face grave imputări, că în primul exercițiu ortografic am stabilit regula: că fiecare cuvânt dela începutul propoziției se începe cu literă mare, riscând de recenzent afirmarea că elevul nu știe ce e propoziția; uitând că conform planului, propoziția principală se tractează încă în cl. II și prin urmare elevul are deja cunoștință de propoziție.

Nu-mi pot explica de loc motivul pentru care dl recenzent nu se impacă cu „Esercitiile pregătitoare“ de stil din cl. III. căci aserțiunea, că elevul nu știe compune ziceri dezvoltate, pentru motivul că n'a învățat încă zicerea simplă nu sustă; căci precum amintisem deja, elevii au învățat deja propoziția simplă în cl. II.

Că ce scop am urmărit eu prin esercițiile pregătitoare de stil? sper că ori și care bărbat de școală va ști că nu altul decât, a câștiga elevilor bogăție de idei și dexteritatea de a-și exprima ideile asupra ființelor, lucrurilor, precum și asupra părților lor, a formei, materiei, colorii etc.; idei cari sunt neîncunjurat necesare pentru a putea descrie liber atari ființe și lucruri în cl. 4.

A câștigă băiatul *idei* și cunoștințe asupra diferitelor obiecte și ființe, cari apoi treptat sistemizându-se în cursurile superioare, să le poată predă încheiate în chip de descriere; sper că aceste nu sunt *mașinării*, ci proceduri metodice acceptate de lumea pedagogică, care ține la *principiul dela simplu la compus*. Acestui, precum și clasicului principiu pedagogic a lui Girardiu, carele cu drept cuvânt reclamă pentru școale *gramatica de idei*; am satisfăcut atunci când am susceput pentru cl. III. esercițiile pregătitoare de stil.

(Va urma).

CRONICA.

Alegere de membru clerical. În tractul Beiușului, pentru sinodul eparhial, a fost ales dl Andreiu Horváth, referent bisericesc, paroh în V. Velenceze.

Mulțămită publică. Bunii creștini din Giula germană: Ștefan Crișan cu soția sa Sofia Frugea, văd. Ana Selăgian și văduva Persida Albu, însuflite de

dragostea către cele sfinte, au dăruit pe seama sfintei biserici, — cei dintâi câte un prapore negru, în valoare de 120 cor.; iar cea din urmă o cădelniță și una țămălniță de argint china, în preț de 50 cor.

Fapta lor frumoasă servească de exemplu creștinilor conlocuitori; ear pentru jertfa adusă resplăbindu-le Ceriul din darurile sale cele bogate primească evlavioșii donatori cea mai ferbinte mulțămită! *Giula germană*, 10 Aprilie 1907. În numele comunei bis. Preastimătorul *Petru Biberea* paroh ort. român asesor consistorial.

Convocare. Pe baza §. 23 din Statutele Reuniunii inv. dela școlaele pop. gr. ort. rom. conf. din protopopiatele: Timișoara, Belinț, Comloșul-mare și Lipova, să convoacă Adunarea gen. a desp. Lipovei pe Joi săptămâna luminată la 9 ore la care cu onoare să invite toți P. T. Domni membrii precum amicii și toți binevoitorii școlaei noastre. *Lipova*, 21 Aprilie 1907. *Vasilie Bogoiu*, președinte. *Iuliu Putici* notar.

Aprobare ministerială.

Ministrul de culte și instrucțiune publică a dat aprobare prin Nr. 28419 din 28 Martie 1907 manualului „Curs practic de limba maghiară pentru școlaele populare de Iuliu Vuia“.

A apărut în tipografia noastră și se află de vânzare următoarele cărți:

Curs practic de **Fizică și Chimie** pentru cursul primar, de Iuliu Vuia. Unicul manual de acest soi scris pe baza *noului plan de învățământ*, cu numeroase ilustrațiuni. Aprobare cu decizia V. Consistor aradan dela 1/14 Martie 1907, Nr. 722. Prețul unui exemplar: 50 fil.

Abc-dar pentru clasa primă a școlaei primare după metoda sunetelor vii alui I. Gabel, de I. Vuia învățător dir. școl. ediția a II-a. Prețul unui exemplar 40 fileri.

„**Limba maghiară**“ partea primă în ediția II-a de I. Groșorean și I. Moldovan prețul unui ex. 50 fileri.

„**A doua carte de citire**“ pentru elevii școlaelor pop. de I. Groșorean și consoții ed. IV-a, prețul unui ex. 40 fil.

Spre știre!

În urma multelor cercări am tipărit extrase din matriculele botezaților, cununăților și răposăților în limba română și maghiară paralel. Prețul coalei (2 exemplare) pe hârtie albă 6 fileri.

La tipografia diecezană din Arad se află spre vânzare:

Regulamentul pentru parohii cu prețul de 20 fileri + 5 fileri porto. Tot cu acest preț **Regulamentul pentru examenul de calificare învățătoarească.**

A apărut

Samuil Clain de Sad

Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți, editate cu litere latine de: **Ioan Nicorescu**, paroh ort. român în Curtici (com. Arad), fost profesor de rituale la seminarul din Arad. Prețul 2 coroane, + 20 fil. porto

Concurs.

Pe baza rezoluțiunii Veneratului Consistor de dtul 12/25 Aprilie 1907 Nr. 994/133 B., prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei a doua vacantă din **Oradea-mare**, (Nagyvárad-Ujváros) cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Dela biserică 200 cor. 2. Dela Oraș 426 cor. 3. Venitele stolare 165 cor. 4. interesele fundațiunii Takács și Rózsa 64 cor. 5. Intregire dela stat, în care să cuprindă 300 cor. și rețutul de evartir 1188 cor. 52 fil. 6. Pentru serviciul ce va presta la spitalul alienaților va primi anualminte 200 cor. De tot 2144 cor.

Parohia fiind de **clasa primă**, dela recurenți să recere ecalificațiunea prescrișă în §-ul 17 al Regulamentului pentru parohii din 1906.

Serviciile bisericesti alegându-l preot va avea ale îndeplini împreună cu parohul-protopop cu săptămâna. La caz însă când parohul-protopop va fi ocupat cu agendele oficioase protopopești, alesul e îndatorat al substitui pe acesta atât în serviciile bisericesti cât și în funcțiunile obvenite în parohie.

După ce parohia nu se poate împărți teritorialminte între cei doi parohi, așa să decide că aceea și deacum înainte rămâne una pentru ambii parohi, având înse stolele obveninde ale împărți ambi preoți între sine în părți egale.

Alegându-l preot are să catehizeze la toate școalele elementare, civile comunale și confesionale de pe teritoriul parohiei, precum și la școala inferioară de industrieși fără a aștepta vre-o remunerațiune dela comuna bisericască ori dieceză.

Recursele ajustate cu documentele prescise și adresate comitetului parohial din Oradea-mare (Ujváros) sunt a se așterne P. O. oficiu protoprezviteral din Oradea-mare, în termenul indicat mai sus, iar recurenții cu observarea dispozițiunilor §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, vor avea să se prezinte în s. biserică din Oradea-mare (Ujváros), spre a-și arată desteritatea rituală și omiletică.

Dat din ședința comitetului parohial ținută la 8/21 Aprilie 1907.

Nicolau Zigre,
preș. com. par.

Nicolau Fîru,
not. com. parohial.

În conțelegere cu: **Toma Păcala** protopop în Oradea-mare.

—□—

1—3

Pentru întregirea vacantului post de învățător dela școala confesională gr. or. rom. din **Suștra**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 400 cor. 2. Pentru lemne, din care

este a se încălzi și sala de învățământ 80 cor. 3. Pentru conferență dacă merge, 10 cor. 4. Pentru scripturică 10 cor. 5. 10 meți grâu, 20 meți encuruz: computate în bani 200 cor. 6. 5 jugăre pământ arător 200 cor. 7. Locuință în natură cu 2 încăperi, bucătărie, cămară, grajd, cocină, și grădină.

Reflectanții la acest post, au să-și aștearnă documentele lor instruate conform legilor în vigoare, comitetului parohial din Suștra, pe calea oficiului protoprezviteral gr. or. rom. al Belințului (Bélincz, Temesmegye), în termenul fixat, având tot în lăuntru acestui termen, a se prezenta odată și în sf. biserică, spre a-și arată desteritatea în cântare și tipic.

Preferiți vor fi cei mai ecalificați, eventual cei formal ecalificați pentru a instrui cor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: **Gerasim Sârb** protoprezviter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza încuviințării Ven. Consistor Nr. 1613/907 prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru repararea internă a bisericei din comuna **Căprioara** (com. Caraș-Severin) pe ziua de **29 Aprilie (12 Maiu)** a. c. la oarele 11 a. m. în localul școalei. Prețul de exlamare 3390 cor, 97 fil. Doritorii de a licita au de vădui de 10% dela prețul de exlamare. Întreprinzătorii n'au drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie. Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acel reflectant, în care va avea mai multă încredere. Planul și preliminarul de spese se pot vedea la of. parohial din loc. Contractul încheiat pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscierea, pentru comuna bisericască însă numai după aprobarea Ven. Consistor. Întreprinzătorul care va primi lucrarea se deobligă a înapoiă bisericei spesele de 50 cor. avute cu specificarea lucrării

Căprioara la 5/18 Aprilie 1901.

Comitetul parohial.

—□—

3—3

Pe baza încuviințării Ven. Consistor Nr. 1480/907 prin aceasta se escrie licitațiune minuendă pentru edificarea din nou a sf. bisericii gr. or. român din comuna **Ususeu** (com. Timiș cercul Lipovei) cu termen pe ziua de **24 April (7 Maiu)** a treia zi de paști la orelle 2 p. m. în localitatea școalei. Prețul de exlamare 30,991 cor. 93 fil.

Doritorii de a licita au să depună în bani sau hârtie de valoare un vadiu de 10% dela prețul de exlamare.

Întreprinzătorii nu au drept de a pretinde diurne viatic, și spese de călătorie pentru prezentare.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja pe acel reflectant în care va avea mai multă încredere.

Planul precum și preliminarul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Ususeu în orele oficioase Contractul încheiat pentru întreprinzători va fi valabil îndată după aprobarea V. Consistor.

Ususău, la 28 Martie (10 April) 1907.

Comitetul parohial.

—□—

3—3

Sfânta EVANGELIE

Tipărită cu litere latine în Tipografia arhidiecezană, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului
Domn Arhiepiscop și Mitropolit

Ioan Mețianu.

Se află de vânzare în Tipografia arhidiecezană
din Sibiu — Nagyszeben, cu următoarele prețuri:

1. Nelegată cu	K. 15—
2. În legătură de piele roșie deschisă, tăietură galbină, colțuri încadrate simplu și în mijloc cu cruce, de amândouă părțile, veritabil aurită, cu copcii	„ 25—
3. În legătură roșie fină, piele de chagrin, tăietura aurită, colțurile cu evangeliștii, la mijloc înainte „Nașterea Mântuitorului”, la mijloc în dos „Restignirea”, pe amândouă părțile bogat aurită, cu două copcii tari de metal aurite	„ 35—
4. Legătură în plūs, fin de mătăasă, icoanele de email, încadrate de metal, aurită, cu cutie solidă, căptușită pe dinlăuntru cu mătăasă:	
a) cu patru icoane în colțuri și una la mijloc	„ 100.—
b) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc	„ 125.—
c) cu opt icoane în colțuri și una la mijloc	„ 140.—
	1—5

Pentru economi!

„Peronospin“ mijloc aplicat cu cel mai mare folos în contra peronosporiei, la stropirea viilor. Nedeasămănat cu mult mai bun și mai ieftin este în folosință „Peronospin“-ul, decât peatra vânăta. Cu „Peronospin“-ul stropind via, 1 hectolitr vine la 50 fil. pe când cu peatra vânăta 1 cor. 60 fil. fiind peatra vânăta astăzi foarte scumpă. Ca fieștecare proprietar de vie să poată căpăta numai veritabilul „Peronospin“ dau favorul acela că deja la comanda de 5 pachete trimit francat. Prin întrebuițarea „Peronospin“-ului via va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel rōada de vin mai bogată. Experiența a dovedit, că prin folosirea pietrii vânăte, nu s'ajung aceste rezultate, — Pravul de stropit al meu face via mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronosporă. „Peronospin“-ul ie deja de 5 ani în folosință cu rezultate foarte favorabile. Prețul unui pachet este 60 fileri. — Revanzătorii, comercianții capătă rabat corespunzător.

Prav pentru îngrășarea vitelor cor-nute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuițarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. Prețul 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuițarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult și de comun — chiar și în timp de iarnă. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Fiecare econom să întrebuițeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea rumului și a diferitelor licheruri. Prețul pentru 1 litru 40 fil. Tot cu acest preț să capătă și pentru rachiu de prune, șliboviță, borovicka, de drojde, de bucate și altele.

Toate aceste se capătă la:

— **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros,**
Piața școalei nr. 46. 1—10

„Janus“

„institut de asigurare mutuală pe viață în Viena“

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ Premii ieftine. Condiții de asigurare favorabile. ➡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000.000 cor. | \$ | Avera institutului 31.000.000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000.000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(49)

Tiparul și editura tipografiei diecezane din Arad. — Redactor responsabil: Roman R. Ciorogariu.